

Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ
ТИЖНЕВИК
TYGODNIK
UKRAIŃSKI
UKRAINIAN
WEEKLY

Рік LIX № 16 (3479) Варшава, 21 квітня 2024 року, Ціна / Cena 5 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254

Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото з архіву кандидатів
та виборців

Якими є результати самоврядних виборів? с. 6

Виклики перед Об'єднанням українців у Польщі у 2024 році. с. 2

Похорон Мирона Сича. с. 8

ISSN 027-8254

Мирослав СКІРКА,
голова ОУП

Виклики перед Об'єднанням українців у Польщі у 2024 році

Згідно зі Статутом ОУП, у 2025 році має відбутися черговий 3-й з'їзд Об'єднання, який підсумує звітний період 2021-2025 років, дозволить обговорити проблеми й виклики та обрати нову управу. Це дуже важливі завдання, котрі слід поєднати з поточною нашою діяльністю. В Україні триває повномасштабна війна, сотні тисяч біженців опинилося в Польщі поряд із нами, наші громади постійно допомагають захисникам на фронті, проводять десятки заходів, у нас проблеми зі школами, ми дбаємо про наші культурні пам'ятки, розвиваємо культуру та є амбасадорами України та українства в Польщі. Живемо в надскладний та важливий час.

У неділю, 24 березня 2024 року, у дистанційному режимі відбулася Головна рада ОУП. Метою засідання, серед іншого, було: прийняття плану діяльності на 2024 рік на основі бюджету, який ОУП отримало від Міністерства внутрішніх справ та адміністрації, прийняття регламенту звітно-виборчої кампанії 2024-2025 років та питання передачі архівів українських організацій до Архіву нових актів (Archiwum Akt Nowych).

Фінансування на 2024 рік

У 2024 рік ОУП як організація ввійшло з певними сподіваннями, які ми пов'язували зі змінами на політичній сцені Польщі. Попередня влада не ставила питання національних меншин у коло своїх інтересів (м'яко кажучи). Ми це відчували в різні способи. Однією з найбільш помітних проблем було послідовне зменшення рівня державного фінансування, яке, якщо навіть в абсолютних числах дещо збільшувалося, то у реальній вартості грошей – зменшувалося. Мінімально збільшені суми не компенсували навіть рівня інфляції та росту мінімальної заробітної платні. Це, по суті, означає, що ОУП із кожним роком має менше фінансування на свою діяльність. Так на 2023 рік фінансування в межах так званого предметного (podmiotowy) гранту, з якого оплачується працевлаштування осіб, бухгалтерія, домівки, приміщення та інше, становило 350 тисяч злотих. На 2024 рік ОУП отримало суму 352 тисячі, незважаючи на ріст мінімальної зарплати та інфляцію. Тому 2024 рік буде роком фінансового дефіциту ОУП. Теперішня влада прийняла бюджет у формі, запропонованій попередниками. Якщо буде подальша її політика – ми досить швидко побачимо на власні очі.

Під час засідання Головної ради прийнято запропонований Головною управою розподіл інших грантів: на хори та музичні колективи, дитячі фестивалі, «Наше слово», «Альманах» – та грант на діяльність осередків української культури, який дозволяє дофінансовувати заходи, котрі проводять наші гуртки. Рівень дофінансування заходів

в осередках – невеликий, і він, на жаль, не збільшиться. Лідери Об'єднання шукають додаткового фінансування в бюджетах своїх міст та гмін. Тому такою важливою є наша присутність на рівні органів місцевого самоврядування.

До повномасштабної війни ОУП отримувало додаткові кошти від приватних спонсорів. Зараз, у час агресії РФ, допомога Україні для багатьох стала пріоритетом. На нашу звичайну діяльність буде важко отримати більше коштів, тому мусимо масштаб та кількість заходів підлаштувати до реальних фінансових можливостей. Це сумна констатація фактів, але правдива: ситуація – погана і, здається, кращою не буде. Тому звертаємося з проханням до всіх, хто може, допомогти також ОУП. Будь-яка ваша підтримка для нас дуже важлива. Заохочуємо до вplat на банківський рахунок Об'єднання. Варто пам'ятати, що ці внески зменшують ваш прибуток, а отже, ви платитимете менший податок. З кожних 100 злотих, які ви вплатите на ОУП, 19 злотих вам повернеться як зменшений податок або сума для повернення під час річного розрахунку ПІТ.

Звітно-виборчий рік ОУП

Для того, щоб у 2025 році ОУП провело черговий 3-й з'їзд, потрібно спершу провести збори в усіх гуртках. Їхньою метою є обрання або переобрання управи гуртків та вибір делегатів на збори відділів. Відповідно метою зборів відділів буде обрати або переобрати управи відділів та вибрати делегатів на з'їзд. Але, окрім цих «формальних» завдань, потрібно насамперед обговорити, як українська національна меншина в Польщі має розвиватися і яка в цьому процесі роль ОУП. Збори гуртків та відділів мають актуалізувати списки своїх членів, задуматися над тим, що хочуть та можуть зробити, а також якими є перспективи їхньої діяльності. Це стане також нагодою нагадати всім членам сплатити членські внески, що становить обов'язок кожного учасника організації.

Українська національна меншина стала меншиною в українській громаді Польщі. Згідно з переписом населення 2021 року, зараз у країні проживає 82 440 осіб, що задекларували свою українську ідентичність. Усього громадян України в Польщі, за приблизними підрахунками, – понад 2 мільйони. У цій великій українській громаді національна меншина проявляє надзвичайно високий динамізм. Тому роль ОУП дуже важлива. У цьому контексті виникає запитання – чи Об'єднання у тій формі, у якій працює зараз, буде дієздатним у майбутньому? Тут немає однієї відповіді. ОУП як громадська організація виконує за дорученням держави ті завдання, які є конституційним обов'язком країни щодо її громадян – членів нацменшини. За актуальної системи підтримки та фінансування це стає занадто виснажливим. ОУП змушене діяти в системі нагляду влади, який стає дедалі складнішим та вимагає вмінь на дуже високому фаховому рівні. Ускладнюються форми звітності, а можливостей, щоб це профінансувати, не вистачає. Саме тому всі наші збори на рівні гуртків, відділів, а також з'їзд мають над цим серйозно задуматись і прийняти відповідальні рішення.

Для проведення звітно-виборчої кампанії Головна рада прийняла відповідний регламент. Він окреслює терміни проведення зборів у гуртках та відділах, а також кількість делегатів, яких мають обрати на збори вищого рівня. Цей регламент оприлюднено та надруковано повністю.

Архіви УСКТ та ОУП

Архів нових актів (Archiwum Akt Nowych) звернувся до Головної управи ОУП із пропозицією забрати архіви укра-

Регламент звітно-виборчої кампанії до IX З'їзду Об'єднання українців у Польщі

I. На основі §§ 47 і 48 Статуту ОУП Головна рада схвалює правила підготовки й проведення звітно-виборчої кампанії в гуртках і відділах Об'єднання та вибору делегатів на IX З'їзд Об'єднання українців у Польщі.

Загальні звітно-виборчі збори й конференції відділів ОУП відбуватимуться згідно з положеннями Статуту ОУП.

II. Встановлено такий календарний план кампанії:

Загальні звітно-виборчі збори гуртків провести до **30 вересня 2024 року** (відповідальні управи відділів та гуртків).

Конференції відділів провести найпізніше до **31 грудня 2024 року** (відповідальні управи відділів).

З'їзд провести **02-03 травня 2025 року** в Перемишлі (за підготовку відповідальна Головна управа).

III. Гуртки обирають делегатів на конференції відділів у пропорції: 1 делегат на 10 членів (наприклад, гуртки, що нараховують від 11 до 20 членів, обирають двох делегатів; 21-30 – трьох; гуртки, що нараховують менше ніж 10 членів, обирають одного). Скорочені протоколи та особовий склад влад гуртків, а також прізвища та адреси делегатів треба надіслати протягом 14 днів від дня проведення зборів до відділів, управи яких повинні актуалізувати документацію.

IV. Конференції відділів обирають делегатів на З'їзд у пропорції: 1 делегат на 50 членів. Конференції відділів скликаються після закінчення зборів у гуртках і вибору делегатів на конференцію, дотримуючись календарного плану кампанії. У випадку хвороби делегата (або неможливості з інших причин взяти участь у З'їзді) до участі в З'їзді пропонують наступну особу зі списку, яка отримала найбільшу кількість голосів.

V. Гуртки, які організаційно підпорядковані Головній управі, пересилають інформацію про нові влади (й копії протоколів) у Головну управу, обираючи делегатів прямо на З'їзд на таких засадах: 1 делегат на 50 членів (один делегат – навіть за меншої кількості членів).

VI. Гуртки, що нараховують понад 50 членів, можуть обирати 1 делегата прямо на З'їзд. У такому випадку конференція відділу обирає відповідно меншу кількість делегатів.

VII. Організації – члени-прихильники, що є юридичними особами, автономні організації, що перебувають у структурах ОУП, обирають на З'їзд делегата (за принципом 1 делегат на 50 членів), організації – члени-прихильники, які нараховують більше ніж 50 членів, обирають в узгодженні з Головною управою ОУП більшу кількість делегатів (не більше трьох), дотримуючись календарного плану кампанії й повідомляючи про свої рішення Головну управу.

VIII. Усі ланки й структури Об'єднання повинні використати час кампанії для перевірки та актуалізації документації (членські декларації, списки членів, оплата членських внесків, зокрема прострочених), а також активно подбати про збільшення кількості членів Об'єднання.

Головна рада ОУП

Варшава, 24 березня 2024 р.

їнської громади, які перебувають у розпорядженні ОУП. Їхня пропозиція спирається на закон про архівну справу. Завданням цієї головної державної архівної установи є професійна архівація документів організацій, важливих для суспільного життя, в окремо створених фондах АНА. Документи будуть каталогізовані, систематизовані, оцифровані та надані в доступ зацікавленим дослідникам. Професійне збереження документів гарантуватиме, що історія організації та громади може бути предметом вивчення в майбутньому, а необхідні для цього процесу документи будуть збережені.

У розпорядженні багатьох гуртків та відділів ОУП перебувають документи УСКТ та ОУП. Вони мають велику історичну цінність. Багато діячів нашої громади вже відійшли й наші покоління не в силі навіть встановити прізвища осіб, які працювали для громади протягом 1956-1990 років, тобто в період УСКТ. Виклики, котрі вони мусили долати, були набагато складніші, ніж наші. Ми не можемо зовсім втратити пам'ять про них і маємо зберегти їхній внесок. Архівні документи є істотним джерелом інформації, а для історика – це просто криниця знань.

У питанні передачі архівних документів Головна управа також консультувалася з Українським історичним товариством. Наші історики майже одноставно підтримали пропозицію передати архіви УСКТ та ОУП до АНА.

Головна рада на пропозицію Головної управи прийняла рішення про передачу архівів УСКТ та ОУП за період 1956-2010 років до Архіву нових актів. Це означає початок процесу нагромадження масиву документів у гуртках та відділах. Не всі документи потрібно архівувати. Тому Українське історичне товариство підготує інформацію та критерії перегляду й передачі документів для архівації. Такі критерії отримають усі гуртки та відділи. На їхній основі управи гуртків мають переглянути наявні документи та відібрати необхідні. Якщо гуртки не можуть самі це зробити, документи у повному обсязі потрібно буде передати до відділу ОУП. З огляду на небезпеку знищення важливих матеріалів тут потрібно поводитися досить обережно. Об'єднання шукатиме додаткове фінансування для програми впорядкування документів та їхню архівацію. Відібрані документи будемо передавати до АНА.

Звертаємось до управ усіх гуртків та відділів із проханням встановити, де і в яких обсягах у них зберігаються архівні документи УСКТ та ОУП. Таку інформацію просимо пересилати до управ відділів та Головної управи.

Перед нами – непростий рік та багато викликів. Ми їх здолаємо разом або незгуртовані поляжемо. Українці зараз для світу – зразок рішучості в боротьбі за свої права. Ми не можемо відстати від цього прикладу. ●

77-мі роковини акції «Вісла»

Цього року відзначаємо вже 77-мі роковини акції «Вісла». Оскільки цього року 28 квітня припадає на неділю, громада вшановуватиме пам'ять депортованих українців переважно під час спільних молитов на недільних богослужіннях.

Нагадаємо, що розпочалася акція «Вісла» 28 квітня 1947 року, коли 17 тисяч солдатів Війська Польського взяли в кільце триста населених українцями сіл у Ліському, Сяницькому, Перемиському та Любачівському повітах. Людей, яких готували до виселення, часто відправляли на кільканадцять днів до мінітаборів – пунктів збору. Усього протягом трьох місяців примусово було переселено на північні й західні землі 140 тисяч українців, польських громадян, з території трьох воєводств південно-східної Польщі, тобто 22 повітів. Їх було розселено по території дев'яти воєводств, 71 повіту. Між 28 квітня й 15 серпня виселено 33 тисячі родин із 1244 місцевостей, а саме: з колишнього Ряшівського воєводства – 85 тисяч людей, Люблінського – 44 728, Краківського – 10 510.

Для переселення було залучено 442 залізничні транспортні засоби. Перший транспорт із депортованими українцями вирушив 29 квітня зі станції Щавне-Куляшне (Сяницький повіт). Частина переселенців, щоб дістатися до залізниці, мусила подолати шлях у 50 кілометрів. Виселення українців, а також попередні збройні дії призвели до спустошення та руйнування економіки південно-східних територій Польщі. Під час переселення 2781 українець потрапив до Центрального табору праці в Явожні. Серед них – 823 жінки та кільканадцять дітей. В'язнями табору були й прості селяни, й інтелігенція та духовенство (22 греко-католицькі та 5 православних священників). Померло в таборі 162 людини.

Допоможемо в присвоєнні Сергію Девдюку звання Герой України (посмертно)!

Минулого літа ми писали про загибель добровольця Сергія Девдюка – волонтера й бійця. Українець, родом з Бучача, працював і мешкав у Варшаві та брав активну участь у житті місцевої української громади. Відвідував греко-католицьку церкву Успіння Пресвятої Богородиці

у Варшаві та часто долучався до її життя. Теж був членом команди фонду «Uniters», брав участь в акції «Свята без тата», а також був членом Громадської ініціативи догляду за могилами воїнів УНР. Завжди приходив із друзями на прибирання козацьких могил на православному цвинтарі варшавської дільниці Воля, яке відбувалося кілька разів на рік. Був учасником акцій фонду «Євромайдан-Варшава». 24 лютого 2022 року він вирішив піти боронити Україну. 13 червня 2023 року на Запорізькому напрямку, в районі міста Оріхове, Сергій отримав кульове поранення в голову. Помер двома місяцями пізніше у львівській лікарні, де перебував у реанімації. У 39-річного українця залишилися два сини та дружина.

Нещодавно до редакції звернулася дружина Сергія з проханням опублікувати та підписати петицію до президента України про присвоєння їй чоловікові звання Герой України (посмертно).

Петиція розміщена на сайті електронних петицій (petition.president.gov.ua). Її номер: №22/223602-еп.

Повний зміст документа та посилання ми розмістили на сайті тижневика (nasze-slowo.pl).

Фото з фейсбук-сторінки Сергія Девдюка

Шевченківський вечір у Перемишлі

7 квітня в Народному домі в Перемишлі пройшов Шевченківський вечір. Цього року в межах святкувань відбувся перегляд німого кіно «Тарас Шевченко» 1926 року режисера Петра Чардиніна. Фільм складений із багатьох новел, що ілюструють життя Шевченка-юнака, солдата, поета.

Під час перегляду кіно в Народному домі музику з Черкащини, де народився поет, наживо виконував київський фольклорний ансамбль «Гуляйгород». Музиканти за допомогою пісень та інструментальних творів озвучували та портретували сцени з життя Тараса Шевченка.

Після показу волонтерам із Перемишля й місцевій громаді було вручено прапор від бійців 40-ї окремої артилерійської бригади імені Великого князя Вітовта з підписами воїнів.

Ведучими заходу були діячі перемиського Об'єднання – Тетяна Наконечна та Ігор Горків. У події взяло участь понад 150 осіб. Наприкінці було зроблено спільне фото. Варто додати, що робити групову фотографію у фіналі Шевченківських відзначень у НД було довоєнною традицією українців Перемишля.

Фото Павла Лози

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

«Ода до радості» – українською мовою в Ольштині

Воєнна біженка із Запоріжжя, юна Маруся Притула, учениця одного з ольштинських загальноосвітніх ліцеїв, на Ринку Старого міста 24 березня виконала українською мовою гімн Євросоюзу «Ода до радості». Днем пізніше виповнилось 67 років із дня підписання «Римських договорів» – угод, які лягли в основу сучасного Європейського Союзу. Саме з цієї нагоди вармінсько-мазурський Комітет захисту демократії (КЗД), Ольштинський марш рівності, Ольштинський жіночий страйк та фонд «Два крила», створений українськими втікачками від війни й очолюваний киянкою Тетяною Ревенко, організували в Ольштині спільне виконання гімну Європейського Союзу.

– Ми зібралися, щоб заспівати разом «Оду до радості» уже вшосте в Старому місті Ольштина, – сказала Марта Камінська з КЗД, відкриваючи захід. – Так ми відзначаємо підписання «Римських договорів», які – хоча про це тоді ніхто не думав – стали початком формування цієї вагомий демократичної спільноти націй, котра сьогодні називається Європейським Союзом. Також ми зустрічаємося в особливий рік, адже трохи більше ніж за місяць святкуватимемо 20-ту річницю вступу Польщі до Європейського Союзу.

Деякі учасники, зокрема актори, науковці, громадські діячі, ділилися своїми оцінками і враженнями від входу та двадцятирічної присутності Польщі у європейській спільноті. На шляху до Євросоюзу нині перебуває й Україна. Саме тому запрошення взяти участь в ольштинському заході отримали українські громадянки, які знайшли в місті захист від війни.

Нагадаємо, що гімн ЄС «Ода до радості» – це фрагмент вірша Фрідріха Шіллера «До радості», написаного ще 1785 року. Майже через три десятки років композитор Людвіг ван Бетховен написав музику до цього твору. Український переклад «До радості» з німецької мови здійснив всесвітньовідомий перекладач і письменник Микола Лукаш, який жив у 1919-1988 роках.

Степан МІГУС

Зменшується кількість українців, які бажають залишитися в Польщі

Найновіше дослідження, проведене агентством працевлаштування Gremi Personal, показує, що кількість українців, які планують залишитися в Польщі, зменшилася удвічі порівняно з минулим роком. З дослідження випливає, що 43% опитаних громадян України, які перебувають в Польщі, мають труднощі з прийняттям рішення про повернення до своєї країни, а 19% планує залишитися в Польщі принаймні до кінця війни.

Дослідження, яке проводилося з 15 грудня 2023 року по 15 березня 2024 року, охопило 1150 українців, які перебувають в Польщі. Порівняно з дослідженням попереднього року кількість осіб, які планують залишитися в Польщі, зменшилася з 38% до 19%. У той же час кількість осіб, які планують повернутися на Україну, зросла з 55% до 58%.

Голова Gremi Personal Євген Кириленко звертає увагу на важливість цих даних та підкреслює, що це велика кількість, враховуючи скільки українців проживає в Польщі – вони складають найбільшу групу іноземців. На кінець січня 2024 року ZUS (Заклад соціального страхування) зафіксував 756 тисяч громадян України, зареєстрованих в ньому. На думку Кириленка, повернення великої кількості осіб є доброю новиною для України. Проте залишається питання: як польський уряд має намір мотивувати 43% опитаних залишитися в Польщі.

Дослідження також показало, що 36% респондентів приїхали до Польщі менше року тому, а 25% перебувають в Польщі вже два роки. На запитання про мотивацію приїзду – 30% відповіли, що їх привабив вищий рівень заробітної плати, а 27% не відчували себе безпечно в Україні.

Юрій Григоренко, головний аналітик Аналітичного центру Gremi Personal, зауважує, що 25% українців, які приїхали до Польщі приблизно два роки тому, є біженцями, які виїхали з країни відразу після початку повномасштабної війни. Григоренко звертає увагу на різницю між біженцями та мігрантами-працівниками, підкреслюючи, що ці дві групи мають різні пріоритети та плани на майбутнє. Наразі усі чекають на урядову «міграційну Біблію», котра – як висловив надію Григоренко – врахує ці різниці та адаптує міграційну політику до ситуації, що змінюється.

За матеріалами onet.pl опрацював Стефан ЛАШИН

оголошення

Товариство «Вербицька Земля» запрошує охочих на спільний виїзд до Вербиці – вшанування 77-ї річниці акції «Вісла».

6 липня 2024 року на місці зруйнованої церкви об 11:00 відбудеться Служба Божа, потім перейдемо на цвинтар, щоб відправити панахиду за всіх селян, які там спочивають і які загинули в жахливому ХХ ст., а також за всіх, хто боровся в минулому за волю України, і тих, хто в цій війні віддав своє життя. Після урочистостей буде спільна зустріч з односельчанами з України і Польщі.

5.07.2024 (п'ятниця) – виїзд вранці автобусом з Пененжна, нічліг в готелі «Ксав'єр» в Любичі-Королівській.

6.07.2024 (субота) – сніданок, врочиства Служба Божа, панахида і зустріч, приїзд до готелю.

7.07.2024 (неділя) – сніданок, Служба Божа в церкві св. Миколая в Гребенному, повернення.

Якщо не збереться група охочих з 30 осіб, тоді виїзд буде індивідуальний.

Кошт екскурсії – 800 зл (дорога, 2 нічліги зі сніданками, почастунок).

Запис і інформація у Марії Білас +48 500 289 866 і Данути Кіх-Заторської +48 696 516 134.

Павло ЛОЗА

Якими є результати самоврядних виборів?

У цьогорічних виборах до місцевого самоврядування взяли участь 78 представників української, зокрема лемківської, громади в Польщі. Мандат надано 22 кандидатам, які засідатимуть у раді одного сеймику, а також повітових, міських і гмінних радах. У другому турі виборів, який відбувається 21 квітня, бере участь ще один українець.

Внутрішня конкуренція

З аналізу виборчих списків видно, що одні кандидати балотувалися вперше, інші – уже мали досвід участі не лише в місцевих, а й у парламентських виборах. Також була велика група кандидатів, у резюме яких написано – «депутат ради».

– Те, що наші люди беруть участь у виборах, є конче необхідним, бо основна наша діяльність відбувається у повітах, гмінах, містах, – вважає голова Об'єднання українців у Польщі Мирослав Скірка. – Дуже важливою є присутність наших представників у органах місцевого самоврядування, щоб ми могли отримати підтримку на місцевому рівні.

Як доказ голова ОУП вказує на особу покійного Мирона Сича.

– Вармінсько-Мазурське воєводство винятково ставилося до українських справ, оскільки Мирон був віце-маршалком, – стверджує голова Об'єднання.

Мирон Сич, який балотувався до сеймику, помер за кілька днів до виборів. Серед претендентів до цього ж сеймику було ще двоє українців. Один із них отримав мандат. Представники меншини намагалися потрапити до сеймиків у Західнопоморському, Поморському та Підляському воєводствах. Жодному з них це не вдалося.

Крім Мазурів, великі надії покладали на представників у Західнопоморському воєводстві. Однією з головних причин, чому не пройшли представники українців, може бути те, що два кандидати балотувалися в одному окрузі. У результаті вони стали одне одному конкурентами.

– На жаль, це свідчить про те, що наша громада або не може достатньо мобілізуватись, щоб обрати одного кандидата, за якого голосуватиме, або кандидати вважають, що політичні розбіжності між ними настільки великі, що їм треба йти окремо, – зауважує голова ОУП.

Мирослав Скірка вважає, що хоча нинішній результат виборів є хорошим, у деяких містах чи гмінах він міг би бути кращим. Такий сценарій виявився б можливим, якби голоси виборців накопичувалися, а не ділилися, наприклад, на двох кандидатів у одному окрузі.

– Це відбувається з різних причин. Іноді це політична гра, а іноді хтось думає, що місцеве самоврядування стане початком політичної кар'єри. Насправді він не дуже впізнаваний, і шанси такого кандидата мізерні, – заявляє голова ОУП. – У підсумку ми всі програємо, тому що не отримуємо ключове місце, де нам потрібен був представник.

Розпорошення та можливості

Специфіка громад, які проживають в одному регіоні чи воєводстві, дає їм більшу кількість представників у місцевих органах влади. Як приклад можна згадати німецьку меншину.

У попередніх самоврядних виборах 2018 року це була єдина меншина в Польщі, яка мала свій виборчий комітет – KWW Mniejszość Niemiecka. Загалом зі списків цієї організації в Опольському воєводстві, де проживає найбільша кількість членів німецької меншини, балотувалося тоді понад 600 кандидатів.

Після поразки на парламентських виборах 2023 року та відсутності депутата в Сеймі німці змінили свій виборчий прапор на «Сілезькі самоврядники». Після 7 квітня вони можуть святкувати успіх, бо набрали понад 53 тисячі голосів у регіоні. Комітет матиме п'ять місць в Опольському воєводстві й, імовірно, стане коаліційним партнером «Громадянської коаліції», створивши більшість.

На відміну від німців українська меншина, яка є розпорошеною, може розраховувати наразі, а, можливо, і в майбутньому, щонайбільше на окремих кандидатів на найвищому рівні місцевої влади, тобто сеймику. І українці, мабуть, не створять свій виборчий комітет.

– Ми не партійна організація. Ми підтримуємо активних лідерів, які мають шанс приєднатися до органів місцевого самоврядування та представляти інтереси громади. Усе, що ми можемо зробити як організація, – це підтримати, – наголошує голова ОУП.

Статистика та один шанс покращити свій результат

У попередній каденції меншина мала двох українських представників у сеймику. Це було у Вармінсько-Мазурському воєводстві. На нинішніх виборах із шести кандидатів, за яких можна було проголосувати 7 квітня, мандат отримав один – Збігнєв Гомза.

У районних повітових радах буде 10 осіб.

До ради Бартошицького повіту увійшли Мирослав Олійник, Петро Стапай, Данута Куницька. Двоє осіб будуть представляти меншину Кентшинського повіту – Славомір Плєскович, Ольга Ванаґо. По одному представнику буде у радах повітів у Гданську (Михайло Трембач), Битові (Мирослав Машлюх), Лідзбарку-Вармінському (Ярослав Когут), Більську-Підляському (Марія Рижик) та у Горлицях (Андрій Барна).

Найбільше – 11 осіб – засідатимуть у міських і гмінних радах. У Західнопоморському воєводстві в раді гміни Бесекеж – Дарія Антошко. У Поморському воєводстві й місті Сопот – Петро Гаргай, М'ястку – Славомір Чомко, Битові – Олександра Булка-Кудлик. На Вармії та Мазурах у Кентшині – Зенон Бурачок, гміні Барцяни – Петро Баран, а гміні Бани-Мазурські – Стефанія Урбанська. Один представник буде в підваршавській гміні Міхаловиці – Ярослав Гірний-Будка. На Підкарпатті в гміні Загір'я – Христофор Василик, а в Нижньосілезькому воєводстві до Міської ради Любіна увійшла Ксеня Довгань-Доманська.

Якщо дивитися статистично по воєводствах, то найкращий результат – у Мазовецькому, де був один кандидат, який переміг. На другому місці – Поморське воєводство, де з 10 кандидатів мандат отримало 50%. У Вармінсько-Мазурському, у якому балотувалася найбільша кількість кандидатів, – 31 особа, 30% стали членами рад. У решті воєводств – Західнопоморському, Підляському, Підкарпатському, Малопольському, Нижньосілезькому – мандат отримали 15-20% з тих, хто брав участь у виборах. У Любуському воєводстві було два представники громади, але жоден не мав успіху.

Також один із представників меншини, Славомір Ковальчик, став війтом гміни Свйонтки (Вармінсько-Мазурське воєводство). Ще один українець бере участь у другому турі виборів, які проходять 21 квітня. Цей кандидат балотується на війта гміни Бесекеж у Західнопоморському воєводстві. Оскільки цей номер виходить під час виборчої тиші, ми не можемо називати його прізвище. ●

Павло ЛОЗА

Фото з архіву Мирослави Керик

Зустріч з Іриною Верещук: українські діти в польській системі освіти

27 березня в Українському домі у Варшаві відбулася зустріч представників українських організацій Польщі з віцепрем'єр-міністеркою України з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Іриною Верещук.

На початку зустрічі всі громадські лідери заявили про необхідність збільшення підтримки з боку України у сфері збереження української національної ідентичності. Про допомогу українським дітям та їхнє навчання розповіли, зокрема, голова Українського товариства у Любліні Григорій Купріянович та Юрій Рейт, перший голова ОУП, а зараз лідер Громадської ініціативи з догляду за могилами воїнів УНР у Варшаві.

Слід зазначити, що навчання дітей з України в системі польської освіти стало однією з двох головних тем, які обговорювали на зустрічі.

– Серед іншого, ми говорили про виклики, які стоять перед школами, де навчають української мови. Це стосується як шкіл, котрі були засновані українською меншиною, так і тих, які створені українськими організаціями в Польщі в останні роки. Відомо, що кожна з цих шкіл має різні статuti, – говорить голова Об'єднання українців у Польщі Мирослав Скірка.

– Насправді досі існує проблема залучення дітей з України до уроків української мови в наших школах та пунктах. І немає окремої системи підтримки дітей-біженців, завдяки якій вони могли б вивчати мову та культуру України, – додає очільник ОУП.

Віцепрем'єр-міністерка також повідомила, що польське Міністерство освіти готує законодавчі зміни, згідно з якими діти з України будуть зобов'язані навчатися в школах у Польщі.

За інформацією віцеміністерки Міністерства національної освіти Йоанни Мухи, наданою наприкінці лютого, обов'язкове навчання в школі для українських дітей, котрі

перебувають у Польщі, буде запроваджено з вересня 2024 року. У міністерстві передбачають, що ці зміни можуть охопити приблизно 50-60 тисяч дітей та молоді.

– Точно не відомо, як це буде виглядати та як буде організовано, тому що немає конкретного положення. Але ми всі усвідомлюємо, що обов'язкове залучення українських дітей до польської системи освіти має охоплювати також обов'язок навчання рідної мови та культури, щоб вони могли зберегти свою національну ідентичність, – вважає Мирослав Скірка.

Наразі міністерство аналізує різні можливості. Відомо лише, що з 2025/2026 навчального року українську мову можна буде складати на іспитах зрілості у Польщі. Варто додати, що в інтерв'ю для «ОКО.press» Йоанна Муха підтвердила, що хотіла б, щоб українські діти могли вивчати українську мову як другу іноземну.

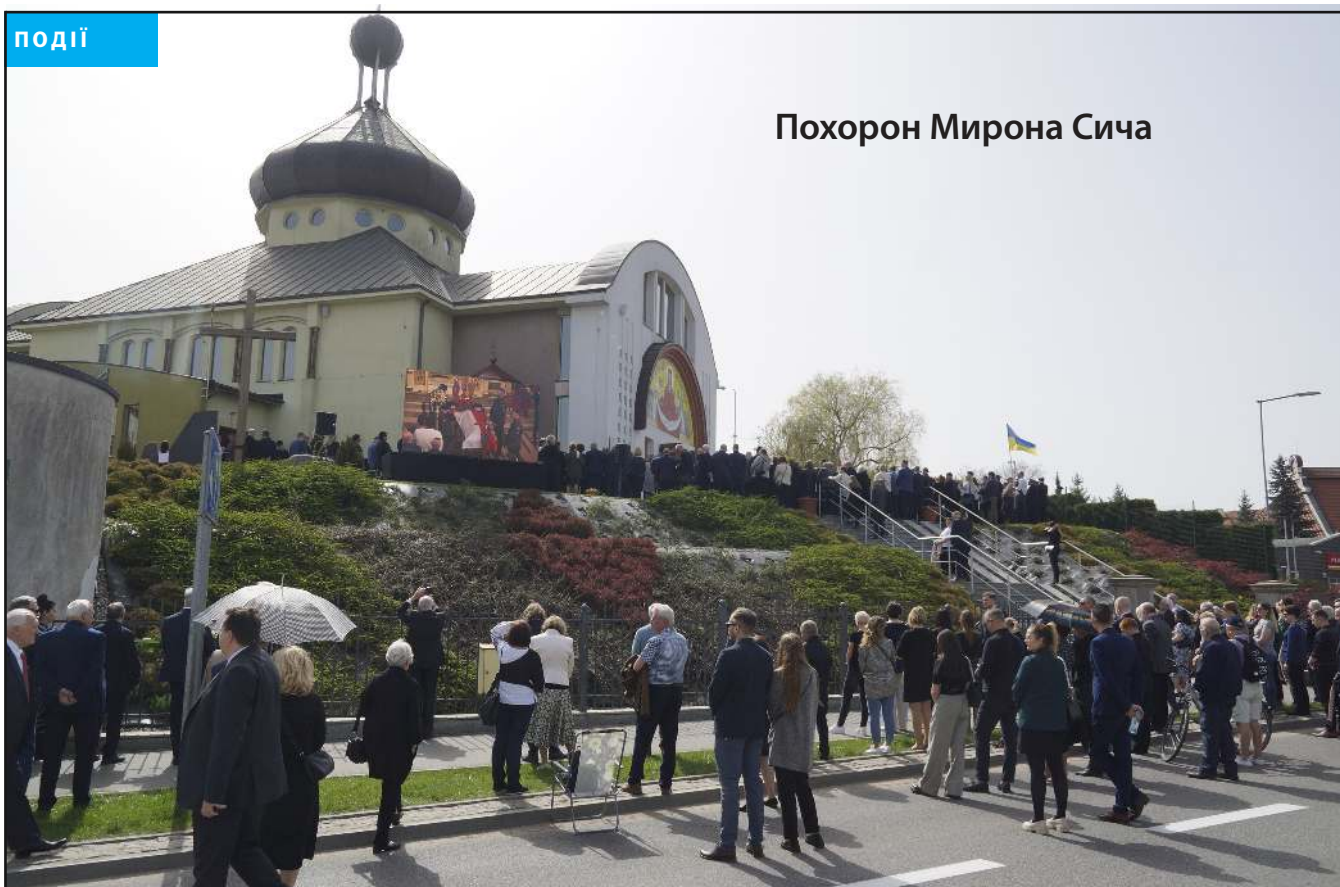
Ще однією проблемою в Польщі є навчання в школах за українською програмою. Хоча ідеться про приватні навчальні заклади, вони мають фінансові проблеми, дефіцит або відсутність приміщень.

Під час зустрічі в Українському домі представники організацій обговорили виклики в галузі освіти з різних правових та організаційних поглядів, сподіваючись на інтенсивну співпрацю з українським урядом щодо її розв'язання. Тим часом міністр України виступив із пропозицією створити платформу (спільний чат) для звітування та обговорення освітніх проблем.

Другою ключовою темою зустрічі стала гуманітарна допомога. Серед порушених питань було ускладнене декларування та реєстрація гуманітарних вантажів, що негативно впливає на обсяги їхнього постачання в Україну. Невдовзі заплановано ще одну зустріч щодо цієї проблеми, про її результати ми повідомимо пізніше.

В обговоренні, окрім лідерів ОУП, Українського товариства у Любліні та Громадської ініціативи з догляду за могилами воїнів УНР у Варшаві, участь узяли також очільники та представники фонду «Український дім», фонду «Uniters», фонду «Євромайдан-Варшава», фонду «Україна» з Вроцлава, фонду «МрійДій», української скаутської організації в Польщі Пласт, директори та педагоги варшавських шкіл, де навчають української мови, представник греко-католицької громади у Варшаві та інші. ●

Похорон Мирона Сича

Григорій СПОДАРИК

Фото автора статті

Вчив любити рідні землі й брати відповідальність за малу батьківщину

У катедральному соборі в Ольштині 9 квітня відбулося прощання з Мироном Сичем – лідером української громади в Польщі, наставником молодого покоління українців, депутатом Сейму у 2007-2015 роках та самоврядником, до останніх днів віце-маршалком Вармінсько-Мазурського воєводства. Похорон мав державний характер. Покійний спочив на алеї заслужених на кладовищі в підольштинських Дивітах.

Похоронне богослужіння очолив владика Ольштинсько-Гданської єпархії УГКЦ Аркадій Трохановський. Усі, хто хотів попрощатися з Мироном Сичем, не вмістилися в храмі. Тому назовні було встановлено екран із трансляцією служби та перекрито рух біля святині.

У церемонії взяли участь і підтримали сім'ю, зокрема, маршалок Вармінсько-Мазурського воєводства Марцін Кухцінський, голова Сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства Бернадета Гордеюк, депутати сеймику та парламентарі, віце-маршалкиня Сейму Моніка Веліховська, посол України в Польщі Василь Зварич і консул у Гданську Олександр Плодистий, римо-католицький митрополит Юзеф Гужинський, владика Вроцлавсько-Кошалінської єпархії УГКЦ Володимир Ющак, голова Об'єднання українців у Польщі Мирослав Скірка та голови відділів, лідери українських організацій, самоврядники та інші.

Лишив слід в історії двох народів

У промові владика Аркадій Трохановський підкреслив, що Мирон Сич об'єднував поляків та українців, учив пошани одне до одного.

– Він ставив запитання й шукав відповідей, а найповнішу давало його творче життя, – говорив владика, котрий підкреслив, що Мирон Сич ріс серед покоління українців, яке прагнуло мати право на власну ідентичність та гідність. Це було відібрано в його батьків та усіх інших переселенців депортаційної акції «Вісла» у 1947 році.

– Його прагненням було теж право на власну школу, українську мову, що дозволило б дітям та молоді бути вірними українській національній ідентичності, – зазначив владика Аркадій Трохановський. Українська школа в Ґурові-Ілавецькому, ініціатором і співтворцем якої він був, нині стала його заповітом та пам'ятником, про котрий повинні спільно дбати й українці, й поляки.

– Він споглядав у майбутнє, будуючи демократичні відносини між поляками та українцями. Так записав себе до історії двох народів як громадянин Польщі української національності, а також великий громадянин польської держави, – підсумував владика Аркадій.

Зі свого боку владика Володимир Юшак наголосив на сильній прив'язаності Мирона Сича до рідних земель. Він часто брав участь у відзначеннях днів пам'яті жертв концтабору в Явожні чи відвідував Лемківську ватру в Ждині.

– Мирон Сич, з одного боку, учив нас любити рідні землі, а з іншого – бути господарем, долучатися до їхнього життя й брати відповідальність за малу батьківщину, якою у його випадку стала Вармія та Мазури, – зауважив владика.

Кожен має свій особистий спогад

Про свого доброго друга розповів й теперішній маршалок воєводства Марцін Кухцінський. Він відзначив масштаб особистості Мирона Сича, який був відомий далеко за межами регіону. Про це свідчить те, що в прощанні взяли участь представники різних національностей і віровизнань з усієї Польщі. Маршалок теж згадав, що від початку Мирон Сич був співтворцем самоврядування Вармінсько-Мазурського воєводства в дусі міцної спільноти й суспільного діалогу. В останні роки своєї широкої діяльності він відповідав за використання європейських коштів, завдяки яким помітно змінився регіон. Марцін Кухцінський розповів, що його колега був людиною харизматичною, надзвичайно відкритою, котра прагнула до порозуміння. Подякував за те, що Мирон Сич першим простягнув йому руку на самому початку роботи в управі воєводства і що ділився досвідом, життєвою мудрістю, енергією та почуттям гумору. Маршалок зауважив: у кожного є кілька своїх особистих спогадів про Мирона Сича, які одразу викликають усмішку. Такі має і він, оскільки роками вони ділили один офіс.

– Пригадую, Мироне, як ти весело танцював зі своїми помічницями під ритм українських пісень і грав на акордеоні. Я пам'ятаю, як під час своєї хвороби ти ховався від нас з цукерками й цигарками. Згадую, як ти втік із лікарні, коли мав давати інтерв'ю на телебаченні. Також пам'ятаю, як ти попросив у дружини рацію в подарунок на Різдво, щоб ми могли зв'язатися, коли я змінив наш спільний кабінет на кабінет маршалка. Сьогодні ця рація у мене з собою. Хочу тобі сказати, що багато говорять про те, що в політиці не буває дружби. А я знайшов такого друга. Знайшов. Це був ти. Мирон, я дуже за тобою сумую, – говорив зворушений Марцін Кухцінський.

Польський громадянин з українським серцем

Мирона Сича в останню путь проводжала й віце-маршалкиня Сейму Моніка Веліховська, яка зачитала офіційне звернення від маршалка Шимона Головні. Вона передала також кілька слів від друзів покійного із «Громадянської платформи», до якої він належав, зокрема від прем'єр-міністра Дональда Туска. Політикиня підкреслила, що Мирон

Сич з увагою ставився до інших людей, допомагав і завжди був усміхнений та заражав оптимізмом, силою й активністю.

– Ти завжди говорив про себе, що є польським українцем, і завжди дбав про добрі відносини наших двох народів, – говорила Моніка Веліховська.

Своїми спогадами поділився посол України в Польщі Василь Зварич:

– Мирон Сич показав справжній приклад того, як можна і треба бути вірним громадянином Польщі з величезним українським серцем. Серцем, у якому було багато любові для польського й українського народів. Це, власне, він показав приклад, як мають будуватися українсько-польські відносини.

Посол подякував також польським друзям Мирона Сича, які підтримували його ідеї. Завдяки їхньому сприянню у столиці регіону Ольштині з'явилися, наприклад, вулиця Тараса Шевченка та площа і кільце імені генерала Марка Безручка. Дипломат підкреслив, що Мирон Сич, вкладаючи душу й серце в українське шкільництво, виховав не одне покоління українців, які зараз в різних куточках світу продовжують його справу.

Не забудемо

На кладовищі в Дивітах, де завершилася похоронна церемонія, своїми думками поділився також мер Ольштина Пйотр Гжимович та від імені Об'єднання українців у Польщі голова Ольштинського відділу Степан Мігус. Як і попередні промовці, Степан Мігус звернув увагу на передчасний відхід у вічність Мирона Сича. Підкреслив, що все життя політик служив своїй українській громаді, регіону та державі, будучи депутатом Сейму.

– Завдяки йому наш регіон – спільна мала батьківщина людей, які після 1945 року потрапили сюди, – став місцем, де ми жили дружно, у цивілізований спосіб без конфліктів та сварок, – зазначив Степан Мігус. Він нагадав, що саме Вармію та Мазури, де влада, одним із творців якої був Мирон Сич, шанувала національну, культурну та конфесійну різноманітність, подавали за приклад готовності Польщі визнавати європейські цінності й вступити до Європейського Союзу. Степан Мігус підкреслив також, що без Мирона Сича неможлива була б діяльність українських організацій, а особливо ОУП. Розповів, що Мирон Сич допомагав організувати Міжнародний телерадіофестиваль. Завдяки цьому заходу до Польщі впродовж десяти років приїхало понад 400 журналістів з України. Потім у себе вони показували, як Польща скористалася членством у європейській спільноті й що Україні варто йти таким шляхом. Мирон Сич сприяв також проведенню в Ольштині Загальнопольських днів українського театру та низки інших заходів. Представник ОУП підкреслив також, що своєрідним пам'ятником й важливою ініціативою для майбутнього українства в регіоні та Польщі була причетність Мирона Сича до утворення українського ліцею в Ґурові-Ілавецькому.

– Друже Мироне, я не можу сказати прощай. Ми про тебе не забудемо. Ти маєш бути присутній своїм духом тут. Я переконаний, що будеш, – говорив Степан Мігус. Він згадав останню їхню спільну розмову, у якій Мирон Сич закликав постійно допомагати Україні, без чого перемога буде неможливою.

Слово взяли й представники ґурово-ілавецької школи. Заступниця директорки Олександра Латанишин підкрес-

лила, що в школі будуть пам'ятати про те, чого навчав їх Мирон Сич – любові до української справи, демократії та польсько-української дружби.

– Цього, Мироне, ти нас навчив. Наші добрі ідеї будуть доказом того, що ти надалі мобілізуєш, подаєш добрі рішення й бережеш нас, – наголошувала Олександра Латанишин.

Мирона Сича проводжали й теперішні вихованці школи, називаючи його своїм «героєм, патріотом й отаманом». Учні та всі присутні заспівали Миронові Сичу на прощання пісню «Яворина (У райським саду)». Днем раніше в рідному Ґурові-Ілавецькому був відправлений парастас за душу покійного. ●

Зібрав Павло ЛОЗА

Вчитель і політик

**ГРИГОРІЙ КУПРІЯНОВИЧ,
співголова Спільної комісії уряду
та національних й етнічних меншин,
директор Підляського наукового інституту**

Коли згадую бл. пам. Мирона Сича, з'являються в думках дві його ключові ролі в житті української громади Польщі: вчитель і політик. З цією життєрадісною і повною оптимізмом Людиною довелось мені зустрічатися та співпрацювати на благо української громади протягом багатьох років. Він завжди буде для мене зразком українського патріота, який шукав шляхів збереження власної української ідентичності й побудови нормальних умов для функціонування української громади в польській державі. Згадуються мені зараз дві картини, які закарбувалися в моїй пам'яті.

Перша – з другої половини 80-х років ХХ ст. Тоді учні ґурово-ілавецького ліцею, де Мирон Сич не так давно став учителем українських класів та керівником інтернату, часто приїжджали на Підляшшя. Вони подружилися з місцевою українською молоддю, котра тоді відкривала свою українську ідентичність. Пам'ятаю, як ми, підляшукки, із зацікавленням і заздністю слухали розповіді наших ґурово-ілавецьких друзів про школу, у якій панує український дух, формується українська ідентичність. У цих розповідях кільканадцятилітніх учнів важливе місце займала постать саме Мирона Сича, про якого ми тоді вперше почули. Це він був тим, хто особливо послідовно переконував учнів, що між собою завжди треба спілкуватися рідною мовою, зберігати свою ідентичність і традицію. Запам'яталося, як розповідали нам, що Мирон Сич – як вихователь у ґуртожитку – ловив когось, хто матюкається, міг тоді сказати: «Як уже матюкаєшся, то хоч по-українськи!»

Друга картина – із середини першого десятиліття ХХІ ст., коли Мирон Сич був уже відомим політиком, депутатом до Сейму й головою сеймової Комісії національних і етнічних меншин. Ця комісія від часу її створення в 1989 році за ініціативою Яцека Куроня (її першого голови) завжди відігравала особливу роль у захисті прав меншин у Польщі. Було для нас дуже символічним і знаковим, коли головою цієї комісії став представник української меншини, саме депутат Мирон Сич. Було це визнанням його ролі, а відтак будувало авторитет для всієї української громади в Польщі. Звичайно, за той час відбулося багато важливих подій. Проте мені особливо запам'яталася одна ситуація. Під час розгляду одного із юридичних актів на засіданні комісії з боку уряду несподівано було внесено правку до раніше поданого проєкту закону. Зазвичай такі автоправки уряду автоматично переголосовує урядова більшість, до якої належав тоді й Мирон Сич. Проблема була в тому, що, коли правку до закону усно представив представник уряду, ніхто не сподівався й не зрозумів, що вона є некорисною для меншин. Так склалося, що я брав участь у підготовці цього законопроєкту й уважно стежив за ходом роботи в парламенті та змістом документа. Відтак зразу – мабуть, єдиний – зрозумів, яку небезпеку несе для нас правка. У мене з'яви-

лося побоювання, що зараз буде голосування і вона буде автоматично прийнята. Виникла практична проблема: як попередити Мирона про небезпеку, якщо він сидить у президії комісії й головує на засіданні, а я сиджу навпроти нього в іншому кінці залу. У відчаї я написав смску Мирону Сичу приблизно такого змісту: «Мироне, ця правка небезпечна для нас, уважно прочитай її та дай мені слово». На щастя, Мирон Сич помітив моє повідомлення, прочитав, глянув на мене, кивнув головою й відкрив дискусію, а мені першому надав слово. Коли стало зрозуміло, яку небезпеку несе ця правка, вона була відхилена комісією, хоч подавав її уряд. Ця ситуація показова, якщо йдеться про позицію, послідовність і довіру до людей Мирона Сича.

Смерть бл. пам. Мирона Сича – це велика втрата не лише для української громади, але й для всього середовища національних меншин у Польщі. Навіть кілька днів тому, коли ми обговорювали нові виклики, які постали перед нацменшинами в Польщі, і думали про осіб, котрі могли б взяти на себе нові обов'язки, я одразу згадав про постать Мирона. На жаль, швидко прийшло усвідомлення, що цих нових завдань він уже не зможе виконати...

Мироне, Вічна Тобі пам'ять! Нам Тебе бракуватиме.

**МАРІЯ ТУЦЬКА,
колишня голова Перемиського відділу ОУП**

Для мене найважливішим питанням, до якого, я знаю, Мирон мав причетність, було повернення українській громаді в Польщі будинку Народного дому. Пам'ятаю, що Мирон привіз до нас, до Перемишля, членів сеймової Комісії з питань національних та етнічних меншин, у якій він був заступником голови. Думаю, що Мирон навмисне організував засідання виїзного комітету на Підкарпатті, щоб показати депутатам Народний дім. Будівлю вдалося повернути у такий спосіб, що місто отримало від держави у власність іншу нерухомість, і завдяки цьому ОУП викупило НД за максимальною знижкою. Це був період першої каденції Мирона в Сеймі, а відповідав за меншини в Міністерстві внутрішніх справ та адміністрації Томаш Семоняк.

Коли тепер ми збиралися на похорон Мирона, то привезли йому землю із сіл Ляшки Ярославського повіту та Торки біля Медики. Його батьки були вихідцями з цих місцевостей. Мішечки із землею поклали в труну Мирона.

**ОЛЕКСАНДРА КУРДІНА (з дому Кліш),
співавторка проєкту «AmoHive»
(перша у світі IT-пасіка),
випускниця ліцею в Ґурові-Ілавецькому**

Переломним моментом у моєму житті став візит Мирона Сича до моєї початкової школи в 1996 році. Подробиці цієї зустрічі я пам'ятаю донині. Завдяки титанічній праці пана Мирона етнічних українців у Польщі підтримує низка амбітних, талановитих й освічених молодих людей, які працюють зараз у різних організаціях. Наша двомовність і двокультурність не мають собі рівних, тож коли зустрічаємо друга зі старших класів на іншому кінці світу, ми просто щасливі та завжди готові допомогти. Звичайно, завжди й усюди пишаємося своїм походженням. Ми такі маленькі клони пана Мирона. Наші батьки любили його. Нам пощастило, що він нас знайшов, принаймні в моєму випадку було так. Пан Мирон знайшов мене в Будах (Венґожевський повіт – прим. ред.), виховав у Ґурові й відправив у світ! Вічна пам'ять.

Валерія ГУРЖИЙ

Фото з архіву героя статті

«У людей немає запиту на перемогу»

Валерій Пузік – український письменник, режисер та художник, який ще з 2015 року став на захист України від російської агресії. У творчості Валерія, так чи інакше, присутня тема війни – у книгах, фільмах та картинах, які він створює на ящиках з-під боєприпасів та ящиках від автоматів. Детальніше про війну та творчість Валерій Пузік розповів «Нашому слову».

– Розкажіть, як ви почали писати і коли. Скільки книжок видали та про що вони?

– Почав писати ще в дитинстві. Здається, то був 1999 рік. Саме тоді я записав перший вірш. До того я просто ходив і бубнів собі під ніс якісь речі. А чому вирішив записати – навіть і не знаю, не можу пригадати. Я дуже багато писав, реально багато, але тексти не подобались, і я мало кому їх показував. Десь на третьому курсі, коли я навчався на художника-дизайнера, забув у аудиторії зошит з текстами, і їх побачила викладачка. Вона сказала, що це дуже добрі речі, та запропонувала надрукувати деякі з них в журналі. В той час я вже написав свій роман «Один в чотирьох стінах», але, на щастя, всі видавництва, яким я пропонував його, відмовили мені. І він став жити на останній сторінці щоденної газети «Подільські новини». Десь

пів року він там друкувався. Це були 2006-2007 роки. А перша книга оповідань «Моноліт» була надрукована у 2018 році видавництвом ДіПа. Хоча, насправді, я класифікував би «Моноліт» як роман в оповіданнях, адже всі сюжети тісно переплетені між собою, а персонажі переходять з однієї оповіді в іншу. Я не рахую кількості виданих книг. Мені здається дивним, коли звучить щось на зразок: автор десяти чи ста книг. Щодо своїх – то більшість з них про війну. Навіть не так: всі вони про війну. І дитяче фентезі «Делфі та чарівники» теж. «Делфі та чарівники» – це цикл з чотирьох книг, дві написав, а потім сталося повномасштабне вторгнення, і стало якось не до того. Я, звісно, пробував зануритися в світ магії знову, проте не вийшло.

– Наскільки я знаю, ви вчилися в Українській кіношколі на курсі документального кіно? Розкажіть про свої роботи над проектами у цьому жанрі.

– Так, то був річний курс документального кіно, куратором якого був Володимир Оселедчик. Мені дуже подобалось слухати лекції й виконувати завдання. Навіть створив три короткометражних фільми під час навчання. Всі три роботи були зафільмовані, змонтовані та озвучені на мобільному телефоні. «Вниз по течії» – фотофільм, який я почав робити на полігоні в Миколаївській області, а закінчив в Одесі у 2022 році. «Бурій» та «Між трьома кадрами братів Люм'єр» були створені в Херсонській області на початку 2023 року. Це фільми, які дуже важливі для мене, адже це своєрідний зліпок реальності, емоцій та станів, які оточували мене в той чи інший час.

– Знаю, що ви ще малюєте. Коли почали цим займатися і чи продовжуєте зараз?

– Малюю з дитинства. За першою освітою я художник-дизайнер. Але якось серйозно до живопису не ставився. До повномасштабного вторгнення не малював років шість. Я маю на увазі фарбою. А потім як понеслось. Навесні 2022-го випадково придбав акрилові фарби, й перші картини були створені на фанерних вставках з ящиків від автоматів. Вже потім були кришки від ящиків з-під боєприпасів, прапори, гільзи тощо. Найважча робота важила кілограм п'ятнадцять. Вона так і залишилася там, де я її малював. В контексті повномасштабного вторгнення живопис дав мені можливість побути на самоті. Можливо, навіть відволіктися від воєнної рутини, побуту, завдань. Коли перебував у Херсонській області – малював увесь вільний час. І це такий потоковий живопис, коли особливо не думаєш, яким має бути фінальний результат, й не зважаєш на повторення, однотипність картин. Один з циклів називався «Сни про дім» – він мій найулюбленіший.

– Нещодавно ми спілкувалися з режисером Денисом Захаровим про фільм «Меч єдності», автором сценарію якого ви є. Розкажіть про свою роботу над ним та адаптацією легенди про меч.

– Це сталося, можна сказати, випадково. Мене відкомандирували до Одеси, і одного дня мій побратим, історик Сергій Гуцалюк почав розповідати про те, що зараз займається скаутингом, власне, показує команді одного проекту місця, де теоретично можна було би знімати. На той час була лише ідея робити мюзикл, були композиції Навки, близько десяти пісень, на які мав би нанизуватися сюжет. Через кілька днів ми зустрілися

з Навкою та Сергієм Січевським, продюсером співачки та військовим, який приїхав у відпустку до міста, й ми почали обговорювати ідеї. Постало питання: як об'єднати козацькі пісні в єдине ціле? Вирішили шукати історію серед козацьких легенд. Так ми знайшли сюжет про меч єдності. Я переробив легенду в синопсис, додав більше персонажів у сюжет. Сценарій писали разом з Навкою. І це було чисте задоволення. Мені дуже подобається те, що у нас вийшло. Сучасність у нас переплітається з майже чотирьохсотлітньою історією боротьби: від козаків до воїнів ЗСУ.

– Як давно ви на фронті?

– У 2015 році пішов добровольцем в Добровольчий український корпус «Правий сектор». Вдруге одягнув військову форму у 2022 році.

– Чи здогадувалися про те, що почнеться повномасштабна війна?

– Тоді з усіх прасок говорили, що ось скоро війна почнеться. Навіть жарти були: давайте після Нового року, після свят, після вторгнення. Не знаю, чи жартував хтось тоді про: давайте після перемоги.

– Де ви були у перші дні повномасштабної війни і що робили у ті дні?

– 24 лютого прокинувся вдома, в Одесі. Хаос, паніка, черги біля банкоматів, порожні полиці в супермаркетах. Люди пакують речі в автівки, більшість поспішає, аби виїхати з міста, з країни. Таке... Найважчим в перші дні було впорядкувати цей хаос, який сиплеться зі всіх сторін на голову. Тоді я волонтерив, кілька діб патрулював вулиці разом з поліцією, а коли дружина з сином виїхали з міста, я пішов у військкомат.

– Як змінила вас ця війна та як вплинула на творчість?

– В усіх моїх книгах, так чи інакше, присутня війна. Вона проникає в кожен текст, навіть якщо це текст не про війну. Як війна змінює творчість? Я малював і малюю на кришках ящиків від боєприпасів. Вірші і проза більше схожі на розстрільний календар. Ці зміни мені не подобаються, але їх вже ніяк не уникнути. Вони є.

– Чи були такі дні та події на війні, які ніколи не зможете забути?

– Хотілося б забути усе. Чесно. Прокинутись одного дня і почати все з чистого листа. Але так не буває. Машини часу не існує. Ця війна з нами назавжди. Для когось вона почалася в лютому 2022 року, для когось – у 2013-му з Революції Гідності. За десять років, звісно, є речі, які не забудуться: люди, яких не забудеш, люди,

Біля моря. Кришка ящика від мін 82-го калібру. Акрил. 2024

яких немає вже в живих, а вони ніби ще десь поруч усміхаються або ось-ось зателефонують. Є речі, до яких постійно повертаєшся і будеш повертатися все життя. І все тригерами пульсує і несеться далі. І враження таке, що світло в кінці тунелю гасне. Але ми ще живі, ми диhaємо, ми працюємо. Поки ми живі, ми можемо змінити хід історії.

– Цікава ваша думка, як військового, про ситуацію на фронті.

– Я не аналітик і не воєнний експерт, щоб розкласти все по полицях. До того ж у мене немає компетенцій коментувати ситуацію на фронті. Я можу говорити лише про якісь суб'єктивні речі, але робити це хотілося б найменше. Тож моє суб'єктивне. Перспективи України? Динаміка більш негативна, ніж позитивна. Дискусії в суспільстві? Це не дискусії, а традиційні українські срачі. Ситуація з мобілізацією? Тут можна процитувати Мартіна Бреста (український військовий, волонтер, блогер – прим.ред.): «У людей немає запиту на перемогу». Щоб перемогти ворога, потрібна повна консолідація суспільства, як було в 2022 році. А її немає. Є лише: пересидіти, відмазатися від армії, більше покласти собі в кишеню і виїхати за кордон. На третій рік повномасштабної війни країна так і не стала повністю на воєнні рейки. У нас все ще попереду. Хто не виживе – той загине. ●

Леся САМЧИНСЬКА

Фото з Вікіпедії

Український філософ, який підкорив Європу

«Учені такого рівня родяться раз на століття або й рідше. Між творцями української науки ім'я Дмитра Чижевського залишиться в пошані, поки живе українська нація та її культура»

П.В. Феденко

Він уперто відмовлявся отримати громадянство Німеччини, мав енциклопедичні знання і скаржився на свою феноменальну пам'ять, через що не міг забути номерів проїзних квитків, любив котів, які жили в кожній його оселі, і стверджував, що найкращі поеми у Польщі, а у росії нема літератури, є лише письменники. Саме таким був всесвітньо відомий український славіст, культуролог, літературознавець, лінгвіст і філософ Дмитро Чижевський.

4 квітня виповнилося 130 років від дня народження Дмитра Івановича Чижевського – українського вченого світового рівня, про якого в Європі та США знають більше, ніж на батьківщині.

Дмитро народився 1894 року в Олександрії на Кіровоградщині у дворянській родині, яка походила зі шляхетського роду. Професійну спрямованість майбутнього філософа, як він сам зазначав, обумовили духовні інтереси батьків, які займалися просвітницькою діяльністю. Будинок Чижевських в Олександрії був своєрідним центром, навколо якого об'єднувалася містечкова інтелігенція та прогресивне міщанство. В сім'ї Чижевських панували демократичні погляди, антицарські настрої, атмосфера волелюбства.

Навчаючись в Олександрівській гімназії, Дмитро влаштовував наукові зібрання гімназистів. В 1911 році юнак заснував перший просвітницький гурток, який згодом набрав політичного, соціал-демократичного характеру. Спочатку юний Чижевський мріяв стати астрономом, тож по закінченню гімназії в 1911-1913 роках вивчав математику і астрономію в Петербурзькому університеті, але згодом вирішив, що його справжнє покликання – філософія та література, відтак в 1914 році перевівся на історико-філологічний факультет Київського університету св. Володимира, який закінчив у 1919 році. На початку свого наукового шляху Чижевський вивчав слов'янську філологію і слов'янське мовознавство, захоплювався творами Юркевича, філософією Сковороди, творчістю Шевченка та Гоголя, вивчав праці Гегеля, цікавився феноменологією Гуссерля.

У київський період у житті Чижевського значну роль займала революційна діяльність. Ще у 1913 році він отримує членство у соціал-демократичній робочій партії і занурюється в партійну роботу: стає секретарем київської Ради робітничих депутатів (1917-1918 рр.), членом Центрального виконавчого комітету партії (1917), учас-

ником профспілкового руху. Після утворення Центральної Ради Чижевський був обраний до її складу від меншовиків. Тогочасні 1918-1921 роки були надзвичайно складними – йшла боротьба за збереження української державності, яку вели Центральна Рада, гетьман Скоропадський і Директорія. Чижевський не раз дискутував з більшовиками, викриваючи диктаторську сутність їхньої діяльності.

Не дивлячись на всі політичні перипетії та зміни режимів, Дмитро Іванович вирішує лишатися в Києві. В 1919 році одружується з Лідією Маршак, а через два роки отримує ступінь доцента на кафедрі філософії Інституту народної освіти, приймає запрошення на роботу в Українську академію наук. Здавалося, що на Чижевського чекає велике наукове майбутнє, однак більшовики вважають його «неугодним меншовиком» і тричі арештовують: в 1918, 1919 та 1920 роках. У 1921-му після річного ув'язнення хворий на туберкульоз та астму Чижевський виходить на волю і разом із дружиною нелегально переїздить до Німеччини. За цю втечу на радянській батьківщині він був заочно засуджений до страти.

У Німеччині Чижевський продовжує свою філософську освіту: вивчає історію української і російської філософії та публікує кілька праць з цих тем. В 1924 році науковець переїздить до Праги і викладає курси історії філософії, історіографії філософії, естетики в Українському педагогічному інституті ім. М. Драгоманова. А з 1929-го стає професором Українського вільного університету – першого вищого навчального закладу української еміграції за кордоном, заснованого у Відні 1921 року. У Празі вчений бере активну участь у діяльності українських наукових товариств, видає курс лекцій з логіки, хрестоматію з історії філософії, два томи книги «Філософія на Україні», «Нарис з історії філософії на Україні». Темою, яка пройшла через все життя вченого в еміграції, стала філософія Сковороди, якій він присвятив монографічні дослідження та низку статей. Окремі праці вченого присвячені також світогляду Шевченка та Куліша. У європейській філософії Чижевського цікавила творчість Платона, Гегеля, Канта, Шиллера, Ніцше. Глибокі й оригінальні дослідження цих історичних постатей принесли Чижевському світову славу, а в добу українізації в 20-х роках виходили навіть і в радянській Україні.

У 1926 році напрямок наукових інтересів вченого стала історія філософії слов'янських народів. Він поставив собі завдання створити порівняльну історію слов'янських літератур і в результаті приходить до дослідження духовної історії слов'янства. Це була тема всього життя вченого.

Невдовзі радянський уряд Чехословаччини перестав фінансувати емігрантські установи і Чижевський змушений переїхати з Праги до Німеччини в місто Галле, а його дружина через своє єврейське походження емігрує до США. В 1932 році він очолює кафедру славістики університету Галле, де згодом отримує науковий ступінь доктора філософії.

Як людина, одружена з єврейкою, Чижевський мав особливий статус, що створював багато перешкод. Вченому було заборонено габілітуватися (отримувати наукове звання), відмовлено у переведенні до Віденського університету. Нацистська влада не дозволила очолити кафедру філософії в університеті Братислави. Над ученим постійно нависала загроза ув'язнення в концтаборі, він не мав права полишати Галле без дозволу гестапо.

Та незважаючи на це, роки перебування в Галле були надзвичайно плідними: Чижевський вів курси зі славістики, історії слов'янських літератур, українського письменства, історії культури слов'янських народів, слов'янських мов, читав лекції зі слов'янської міфології та містики. Він дуже критично висловлювався щодо націонал-соціалістів, проте не брав участі в русі опору, а працював. В роки гітлеризму в центрі Німеччини Дмитро Чижевський видає 450 власних праць. В архівах міста він розшукав надзвичайно цінні документи – латиномовні твори українських вчених, латинські поезії Прокоповича, а також твір чеського філософа Коменського «Пансофія», який століттями вважався втраченим. Чижевський власноруч передрукував 2000 сторінок цієї книги, а коли наприкінці Другої світової війни постала загроза бомбардування Галле, він іс твір з бібліотеки і постійно носив його у валізі, а на ніч ставив біля ліжка.

Під час війни життя вченого було сутужним, він постійно голодував. У 1945 році, напередодні вступу Червоної армії в Галле, Чижевський був змушений переїхати до Марбурга і залишити свою багатомовну наукову бібліотеку на 7 тисяч книг, яка була конфіскована після приходу радянських військ. Це стало гіркою втратою для вченого, адже книги були важливою частиною його життя. Німецький товариш Дмитра Івановича, філософ Х. Гадамер згадує: «Я часто приходив до нього в гості. Мої візити починалися з того, що я, не знаючи де сісти, мусив іти на кухню і приносити собі стілець, бо всі стільці в кімнаті були завалені горами книг».

У Марбурзі Дмитро Чижевський теж викладав в університеті, часом голодував і вижив лише завдяки посилкам дружини зі США. Однак умови життя в повоєнній Німеччині були непростими, західнонімецька адміністрація не дуже прихильно ставилася до вченого. Тому завдяки клопотанням дружини у 1949 році Чижевський переїздить до США, прихопивши із собою бібліотеку в 13 тисяч книг, і починає викладати у Гарвардському університеті. Професора вразив убогий стан українознавства в університеті Гарварда, де в бібліотеці він знайшов лише «Кобзаря» Шевченка в російському перекладі. Що цікаво, за сім років роботи в Гарварді Чижевський не прочитав жодної лекції англійською мовою, оскільки про українську літературу розповідав українською, про російську – російською, про чеську – чеською мовами. Порівняно з повоєнною Німеччиною життя у США було стабільним, але вченому бракувало інтелектуального середовища, через що він впав у депресію. Не знайшов Чижевський у США і порозуміння з українською та російською діаспорами. Тому у 1956 році науковець повертається до Німеччини, де розпочинає викладати у Слов'янському інституті при місцевому університеті Гейдельберга. Згодом він став директором інституту і зумів зробити його кращим славістичним центром Європи. В цей період Чижевський вів бурхливу діяльність – читав лекції, прово-

див семінари, писав книги і статті, редагував багатотомні міжнародні наукові журнали, видав твори Яна Амоса Коменського. У 1956 році в Нью-Йорку побачила світ його фундаментальна «Історія української літератури від початків до доби реалізму». Чижевський першим відкрив слов'янське і зокрема українське бароко, а історію української літератури намагався побудувати як історію стилів, підкреслюючи її зв'язок з візантійською культурною сферою та вказуючи на зміну стилів із західними впливами. Також Чижевський вперше здійснив систематизацію історико-філософського процесу в Україні. Він відстежував як у філософії, літературі, мистецтві проявляється український національний характер з його чутливістю (звідси потяг до краси), індивідуалізмом (звідси потяг до свободи) і схильністю до душевного неспокою.

Професор був учасником всіх міжнародних з'їздів славістів і з сумом констатував низький рівень радянської науки. Випущену у 1954 році у Києві «Історію української літератури» за редакцією О. Білецького він назвав «політичним памфлетом», де головна мета авторів – ствердити, що українська література завжди залежала від російської. А на Міжнародному конгресі славістів у Празі у 1968 році стався справжній скандал – Чижевський заявив з трибуни, що не читатиме доповідь про східнослов'янське бароко, адже протестує проти паплюження свого імені в СРСР.

Загалом Чижевський славився своєю неординарністю, власною думкою та почуттям гумору. Мав футуристичний вигляд: носив довге волосся, яскравий одяг, окуляри. Купував собі модні краватки і ходив на фільми про Джеймса Бонда. Семінари для студентів професор починав в навчальній аудиторії, а продовжував у кав'ярні. Учений любив музику і сучасне мистецтво, відвідував виставки і купував твори молодих художників.

У 1974 році вже 80-літній професор видає абсолютно блискуче дослідження про Григорія Сковороду. Він зміг вписати українського філософа в контекст, який мало хто знав, – античної, середньовічної та ранньомодерної літератури європейського містицизму.

В 1976-му загострюється давня хвороба Чижевського – бронхіальна астма, що дає ускладнення на серце. Проте вчений відмовився від госпіталізації, адже не міг розлучитися зі своїми рукописами про Гоголя, розкладеними на столах та підлозі усіх кімнат. Залишалося написати останню главу... 18 квітня 1977 року Дмитра Івановича Чижевського не стало.

Дати оцінку науковій спадщині цієї дійсно виняткової особистості – задача не з легких. В наш час таких вчених вже практично немає. Його перу належить понад тисяча праць, серед них найбільша частина – близько 200 – присвячена Україні. Він глибоко вживався в епоху, яку досліджував. Був людиною, яка вільно почувалась і в минулому, і в сучасності. Маючи неперевершені знання літератур слов'янських народів, міг порівнювати їх між собою в різні епохи, аналізувати стилістику, мову, образність. Чижевському вдалося зробити значний внесок у гуманітарні науки в кожній країні, де він працював. Він жив і творив у складну епоху двох світових воєн, гітлерівського нацизму і радянського комунізму. Його жагу до наукових пошуків не змогли зламати ні хвороби, ні голод, ні в'язниці, ні розлука з родиною. Через все своє життя він ніс ідеї національного та культурного гуманізму, а його праці актуальні й нині. ●

Бл. пам'яті Мирон Сич

3.01.1960 – 4.04.2024

Головна управа Об'єднання лемків з великим сумом сприйняла звістку про перехід у вічність одного з нас, видатного українського діяча, Мирона Сича.

Мирона – бо так більшість з нас зверталася до Нього – знаємо з широкої суспільно-культурної діяльності. Він був директором української школи в Ґурові-Ілавецькому, депутатом Сейму РП двох каденцій та віце-маршалком Вармінсько-Мазурського воєводства. Але перш за все знаємо Його як ідейну, віддану своєму народові, добру людину, бо Він сам любив людей.

І таким будемо Тебе пам'ятати!

Висловлюємо співчуття рідним, близьким та друзям Покійного.

Вічна Тобі пам'ять!

Відбувся похорон пана Мирона Сича, колишнього депутата – близької моєму серцю людини. Хоча це занадто велике слово, щоб сказати, що він був моїм близьким другом. Але це була людина, яка завжди відповідала на телефонні дзвінки і допомагала не лише українській меншині в Польщі. Коли він приїжджав до Ждині на «Ватрі», він назвав себе «Баґенним Лемком» (Болотистий лемко – прим. ред.). Він говорив це тому, що розумів необхідність єдності української меншини в Польщі. І він творив цю єдність.

Пане Мироне, я хилю голову перед Вами і дякую, што я кус міг Вас пізнати. Сядете гин в Небі при небесній Ватрі і Ви юж не баґенни Лемко, лем на все НАШ НЕБЕСНИЙ ЛЕМКО. Вічна Вам Пам'ят, Пане Мироне.

З фейсбук-сторінки Адама Вевюрки, другого заступника голови Об'єднання лемків. Фото Павла Лози

Мирон Сич та Адам Вевюрка

Голова ОЛ Григорій Трохановський та Мирон Сич на ювілейній 40-й Ватрі, 2022 рік

Довголітній голова ОЛ Штефан Гладик, колишній міністр МЗС Ґжеґож Схетина, депутат Сейму Мирон Сич

*Умру, а жить не перестану,
Любов'ю буду вічно жить...*

Висловлюємо слова співчуття з приводу смерті

бл. п. Мирона Сича

коханого Чоловіка, Батька, Брата,
нашого Дорогого незабутнього Приятеля,
якому ніколи не байдужа була доля
української громади та всіх наших українських шкіл.

Будемо пам'ятати Тебе, Мироне, як людину
з надзвичайним почуттям гумору, веселу,
життєрадісну й доброзичливу, сповнену
безпосередності, а водночас дуже відповідальну.

Єднаємось у скорботі й молитві
та висловлюємо щире і глибоке співчуття

**дружині: Тобі, Дорога Олю,
дітям: Наталі й Яркові,
сестрі Дарії, брату Стефанові
та всім рідним.**

Пам'ять про Мирона
назавжди залишиться у наших серцях.

Сотвори Йому, Господи, Світлу Пам'ять.
Нехай вармінська земля буде Тобі пухом, Мироне.

З пошаною і скорботою –
дирекція, вчителі, всі працівники та учні
перемиської «Шашкевичівки»
та Українське вчительське товариство в Польщі

«Слід на землі залишаємо лиш раз»

Єднаємось у великій скорботі та молитві з

**Ольгою Марією Сич,
дітьми Наталією і Ярославом,
братом Стефаном з дружиною,
сестрою Дарією з родиною
та усіма близькими**

з приводу смерті найдорожчого Чоловіка, Батька
і Брата

бл. п. Мирона Сича

Зі смертю Мирона ми втратили Приятеля, Патріота,
який щирим серцем і душею любив Україну та був
безмежно відданий українській справі.

Покійний Мирон Сич своєю активною і невпинною
діяльністю боровся за права української меншини
у Польщі та сприяв польсько-українській інтеграції.
Особливу увагу і час приділяв нашому шкільництву
та небайдуже йому було також функціонування По-
чаткової школи №8 ім. Лесі Українки в Бартошицях.

Дякуємо Тобі, Мироне,
що завжди був Ти з нами – у радісні дні
та в час негоди.
Вічна Тобі пам'ять!

Директорка Любомира Тхір,
вчителі, учні, працівники та батьки
Початкової школи №8 ім. Лесі Українки
з українською мовою навчання в Бартошицях

Сумуємо...

Прикра звістка надійшла від наших польських колег: на 65-му році життя відійшов до вічності наш добрий Друг,
Колега, видатний діяч Об'єднання українців у Польщі, відомий політик і громадський діяч

Мирон Сич

Коломийський академічний обласний український драматичний театр ім. І. Озаркевича завдячує йому налагодженням сталих взаємовигідних партнерських стосунків з українською спільнотою Вармінсько-Мазурського воєводства, організацією неодноразових запрошень нашого театру до участі у фестивалях і гастрольних виступах на польських сценах.

Мирон Сич був одним з найвідоміших представників української громади Польщі. Блискучий педагог, директор української школи у місті Гурово-Ілавецьке Вармінсько-Мазурського воєводства (1990-2007), двічі депутат Сейму РП впродовж VI–VII каденцій (2007-2015), віце-маршалок Вармінсько-Мазурського воєводства з 2015 року.

Ніколи не цурався і завжди з гордістю підкреслював своє українське походження. Навіть у польському парламенті присягу складав в українській вишиванці.

Тривала хвороба висмоктувала життєві сили, але він до останку боровся з недугою і намагався бути активним і корисним українській спільноті: на місцевих виборах, що відбулись 7 квітня, він знову балотувався до Сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства, виношував нові плани просування української культури до європейців, вірив у нові зустрічі і проекти й робив все можливе, щоб наш театр розширював географію своєї присутності на мапі Польщі.

65 років – це вік багатющого досвіду, завзятості і працелюбства. І дуже прикро, що саме в такому віці підступна хвороба перекреслила всі життєві плани і старання нашого Друга і Колеги. Спочивай в мирі з Богом, наш дорогий Друже, а ми намагатимемось продовжувати Твою культурну дипломатію і реалізовувати задумані Тобою проекти.

Висловлюємо щирі співчуття Родині, Друзям і Колегам з осередку партії «Громадянська платформа» та всій українській спільноті Вармінсько-Мазурського воєводства Польщі з важкою втратою.

*Дмитро Чиборак,
від імені Коломийського академічного обласного українського драматичного театру ім. І. Озаркевича*

З великим сумом прийняли ми інформацію про смерть нашого друга, довголітнього суспільного, громадського та політичного діяча, багатолітнього члена Головної ради Об'єднання українців у Польщі

Мирона Сича

Батьки б.п. Мирона були уродженцями Ярославської землі. Мирон любив рідні сторони, розумів та відчував їхнє значення, так само, як розумів та відчував значення малої Батьківщини. Довгими роками творив її та будував у своєму Гурові-Ілавецькому та на Вармії і Мазурах загалом, де проживають нащадки переселенців акції «Вісла».

Мирон був особою багатьох талантів: творчих, організаційних, громадської і суспільної праці. Був будівничим свого часу: будував не лише будинки, але в першу чергу взаємини між людьми – найтриваліші, але які водночас найважче збудувати.

Протягом усіх років своєї роботи з увагою також стежив і сприяв справі повернення і відбудови

Народного дому в Перемишлі – ми за це йому неймовірно вдячні. Дякуємо, Мироне!

Його невтомна праця, досвід, чітка позиція, відстоювання правди та побудова дружніх стосунків, енергія та увага до молоді надихала до громадської роботи не одне покоління українців. Вічна пам'ять!

Дружині, дітям і всім рідним та близьким висловлюємо слова співчуття.

Перемиський відділ Об'єднання українців у Польщі, Фонд Український Народний дім у Перемишлі

● Всепольський конкурс малюнків

Запрошуємо дошкільнят та учнів початкових шкіл до участі в конкурсі малюнків, присвяченому темі:

Я ЖИВУ У ПОЛЬЩІ І Я МАЛИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПАТРІОТ

Професійне журі оцінюватиме праці у вікових категоріях:

- дошкільнята
- школярі початкової школи I-III кл
- школярі початкової школи IV-VI
- школярі початкової школи VII-VIII.

Малюнки можна виконати в довільній художній техніці лише у форматі А-3. Братимуться до уваги тільки індивідуальні роботи, виконані самостійно учасниками конкурсу та які мають заповнену метричку.

Малюнки передаємо у паперовій формі, на зворотному боці належить подати дані згідно з інформаційною картою (метричкою):

- ✓ ім'я і прізвище автора малюнка
- ✓ клас і адресу школи
- ✓ номер телефону та електронну адресу вчителів або батьків, які підготували дітей до конкурсу.

На основі поданих художніх творів журі визначить переможців конкурсу. Результати конкурсу будуть проголошені на шкільному сайті www.lesiabart.pl, а також у тижневику «Наше слово».

Конкурсні роботи просимо надсилати до 22 квітня 2024 р. на адресу:

**Szkoła Podstawowa nr 8 im. Łesi Ukrainki
z Ukraińskim Językiem Nauczania w Bartoszycach
ul. Leśna 1, 11-200 Bartoszyce**

Додаткова інформація за тел. 609 423 260, 605 303 206 та на вебсайті www.lesiabart.pl. Там знаходиться готовий приклад метрички, яку заповнюємо та наліплюємо на зворотному боці малюнка (informacyjna karta do rysunku).

Участь у конкурсі є одночасно згодою на: обробку персональних даних учасників, публікацію малюнків переможців у пресі та на вебсайті школи.

Від імені організаторів:

*Початкової школи №8 ім. Лесі Українки
з українською мовою навчання в Бартошицях,
Товариства «Калина» та ОУП,
координаторки конкурсу:
Любомира Тхір, Данута Глушко*

● XXII Загальнопольський конкурс малюнків «Рідні землі дідусів моїми очима»

Праці просимо виконати у форматі А3.

Просимо, не кладіть на малюнки пластилін та гострі елементи, які можуть знищити дитячі праці в транспорті.

Братимуться до уваги тільки індивідуальні праці.

Позаду праці треба подати: • ім'я і прізвище дитини • вік автора, клас і школу • адресу і номер телефону.

Професійне журі оцінюватиме праці у категоріях виконавців: 1) діти дошкільного віку (до 6 років); 2) школярі 7-9 років (початкова школа); 3) школярі 10-12 років; 4) школярі 13-15 років. Найкращі праці будуть нагороджені та експоновані під час 49-го Фестивалю українських дитячих ансамблів – **КОШАЛІН 2024** 15-16 червня 2024 року (субота-неділя)

Праць не повертаємо!

Праці просимо надсилати **до 15 травня 2024 року** на адресу:

**Związek Ukraińców w Polsce, Zarząd Oddziału w Koszalinie
ul. J. Piłsudskiego 6/1, 75-500 Koszalin
тел.: 94 342-64-70, 884-994-009 zup_koszalin@wp.pl**

Управа відділу ОУП у Кошаліні

● XLIX ФЕСТИВАЛЬ УКРАЇНСЬКИХ ДИТЯЧИХ АНСАМБЛІВ КОШАЛІН 2024

відбудеться **15-16 червня 2024 року** (субота, неділя) в Балтійському Драматичному Театрі у Кошаліні
вул. Театральна Площа 1 (Plac Teatralny 1)

Зголошення про участь ансамблів просимо пересилати листом **до 15 травня** ц.р. на адресу:

**Związek Ukraińców w Polsce, Zarząd Oddziału w Koszalinie
ul. J. Piłsudskiego 6/1, 75-500 Koszalin
тел.: 94 /342-64-70, 884-994-009 zup_koszalin@wp.pl**

Заохочуємо до участі всі ансамблі, особливо кабаре та інструментальні групи! БЕЗ КАЗОК!

У заяві слід подати: • назву ансамблю • місцевість • ім'я та прізвище керівника, а також його електронну адресу і номер телефону • тему, заголовок, час тривання програми, рід виступів (субота – не довше 15 хв.; неділя – 10 хв.) • кількість виконавців та опікунів (1 на 15 дітей) • кількість мікрофонів тощо.

Управа відділу ОУП у Кошаліні

Zadanie dofinansowano ze środków Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

Zadanie publiczne jest współfinansowane ze środków Gminy Miasta Koszalina

Zadanie publiczne jest współfinansowane z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego

Zadanie dofinansowano ze środków Budżetu Państwa (Działalność zmierzająca do ochrony, zachowania i rozwoju tożsamości kulturowej mniejszości ukraińskiej . * Dziecięce Festiwale i Konkursy)

● Шановні батьки, вчителі та друзі Комплексу загальноосвітніх шкіл №2 ім. Маркіяна Шашкевича в Перемишлі

Розраховуючи доходи за 2023 рік, кожен з Вас може передати 1,5% податку на громадські організації. Щоб підтримати нашу школу, будь ласка, заповніть форму PIT і вкажіть:

номер **KRS: 0000207472**
cel **szczegółowy ZSO2 – 99890**

Перерахування 1,5% податку жодним чином не обтяжує платника податків.

Ми розраховуємо на вашу доброзичливість!

Гарантуємо, що отримані кошти будуть повністю використані на потреби дітей і школи.

Дякуємо Вам!

● Любачівщина запрошує!

Тих, в кого ще трошки по 77 роках в серці залишилася пам'ять про своїх предків і хто хоче переказати її своїм дітям та онукам, запрошуємо на Любачівщину.

3.08.2024 об 11.00 – Служба Божа в церкві в Горайці і опісля панахиди на цвинтарях в Горайці, Новому Селі та Жукові.

4.08.2024 о 10.00 – панахиди на цвинтарі в Старому Люблинці, а об 11.00 – Служба Божа в церкві в Новому Люблинці та опісля панахиди на цвинтарі.

Хоч раз в рік походимо стежками наших предків та помолимося на їхніх могилах.

Хто не може поїхати, нехай передасть свою лепту на впорядкування цвинтарів чи ремонт церкви особам, які поїдуть, або перекаже на рахунок:

Fundacja Dom Ukraiński w Przemysłu
ul. T. Kościuszki 5, 37-700 Przemyśl
nr rachunku 50 1600 1462 1838 9708 6000 0006
Darowizna na cele statutowe – Lubliniec

Церкви та могили на Любачівщині чекають на нас.
Більше інформації в Олені Комар за тел. 502 168 247.

● 1,5% на українську школу в Бартошицях

Звертаємося з великим проханням до людей доброї волі, для яких небайдужий розвиток українського шкільництва у Польщі, перерахувати 1,5% прибуткового податку за 2023 р.

Ваша допомога необхідна для реалізації навчально-виховних завдань української школи в Бартошицях та заходів, які служать розвитку української ідентичності. То завдяки Вам наші художні гурти можуть брати участь, між іншим, у дитячих фестивалях у Кошаліні та Ельблонзі, культурних оглядах в Ольштині, Кентшині, щоб популяризувати нашу культуру.

Ми вдячні ВАМ за дотеперішню підтримку!

При поданні декларації у податкову в пункті щодо перерахування півтора відсотка введіть дані:

Stowarzyszenie «Kałyna»

KRS: 0000208516

*Любомира Тхір,
директорка Початкової школи №8 ім. Лесі Українки
з українською мовою навчання в Бартошицях,
управа Товариства «Калина»*

● Розраховуючи річну податкову декларацію PIT-37, перекажіть, будь ласка, 1,5% податку на статутну діяльність товариства «Майстерня».

1,5% – це частина ваших податків, яка не йде до державного бюджету, а спрямована для вибраної громадської організації. Ви можете вибрати, якій саме організації їх переказати. На що підуть ваші 1,5%:

✓ великий щорічний концерт до Дня Незалежності України,

✓ літній табір для дітей-біженців «Майстернята»,

✓ організацію інтеграційних заходів для української спільноти в місті Кошалін.

Jak co roku zachęcamy do przekazania 1,5% Twojego podatku na nasze stowarzyszenie. Dzięki Wam możemy organizować nasz koncert! WAŻNE! Pamiętajcie wpisać CEL SZCZEGÓŁOWY oraz KRS.

УВАГА! При вписанні KRS громадської організації 727903, ОБОВ'ЯЗКОВО треба вписати ціль: RAZEM KOSZALIN, тоді ваші 1,5% потраплять саме на офіційний рахунок товариства «Майстерня». Дякуємо!

Adres: Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny:** zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniński (Gładyszów). **Wydawca:** Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: <http://ukraincy.org.pl> **Fotokład:** Redakcja „Nasze Słowo” **Druk:** Drukarnia „Efekt”. Nakład 2000 egz. Pismo dofinansowane ze środków budżetu państwa Związku Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.

Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Statki wyrażają точку zору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

**Змінюємося
завдяки Вам,
змінюємося
для Вас!**

**ПЕРЕДАЙ 1,5% СВОГО ПОДАТКУ
НА ВІДБУДОВУ НАРОДНОГО ДОМУ**

KRS: 0000564708

cel szczegółowy: Narodnyj Dim

Przeznacz 1,5 % na rzecz dzieci
ze szkół w Białym Borze
oraz punktów nauczania

Передайте 1,5% дітям зі шкіл
у Білому Борі
та навчальних пунктів

KRS nr 0000138192 KIWANIS

1,5%

**PODATEK
DOCHODOWY**

Wspieraj dzieci - przeznacz podatek!

więcej informacji: www.liceum-bialybor.pl • www.sp2bbor.eu